

Godinu dana od državnog ubistva u Novom Sadu: Narodni otpor sistemskom nasilju

Sutra se navršava godinu dana od pada nadstrešnice na Železničkoj stanici u Novom Sadu, koji je naše društvo zavio u crno. Istovremeno, ovo sistemsko ubistvo je trgnulo i motivisalo nezapamćen broj ljudi da svoj bes iskažu javno i glasno, ne čekajući sledeći u beskrajnom nizu parlamentarnih izbora koji nikako da postignu ono što, zapravo, postići ni ne mogu – izgradnju suštinski drugačijeg društva.

Hiljade studenata širom zemlje je pokrenulo masovne direktnodemokratske blokade fakulteta, a potom i ulične proteste, kao i [narodne zborove](#) po ugledu na studentske plenuma, u najmasovnijem narodnom revoltu na ovim prostorima u 21. veku.

Borba koja traje sada već godinu dana je imala mnoštvo svojih uspona i padova. Ona nije homogena celina i u njoj možemo videti na delu ideološke sukobe i nadmetanja između različitih struja u pokretu. Ipak, možemo reći da je ekstremna desnica već u samom začetku uspešno marginalizovana i isključena iz studentskog pokreta, ograđivanjem plenuma od fašističkih obeležja i pripadnika određenih organizacija.

U daljem toku protesta su se profilisale tri političke struje u okviru pokreta: liberalna, koja čini većinski deo pokreta, nacionalistička, koja obuhvata razne ideološke nijanse ali je takođe prilično zastupljena i radikalno leva, koja je u manjini, ali je uspela da politički artikuliše mnoštvo ključnih pozicija studentskog pokreta i da se u odsudnim trenucima suprotstavi hegemoniji neoliberalne ideologije.

Mogli smo videti mnoštvo konkretnih saopštenja studentskih plenuma protiv [privatizacija](#), [izvoza oružja Izraelu](#),

različitih nevladinih organizacija, [opozicionih interesnih grupa](#), pa i same [Evropske Unije](#) na koju su liberalne struje u pokretu apelovale da interveniše protiv vlasti. Progresivne, leve struje pokreta su, iako u manjini, uspele da osujete mnoge pokušaje prozapadnih liberalnih interesnih grupa u manipulisanju studentima, i da, u navratima, rečito i nedvosmisleno postave studentsku borbu u širi, sistemski, pa i antikapitalistički kontekst.

U celokupnom pokretu su učestvovala i brojne radnice i radnici, putem neformalnog povezivanja, zborova ili inicijativa poput Društvenog fronta, koji su svi na manje ili više direktan način proizašli iz studentskog pokreta. Više različitih profesija se našlo u štrajku ili na protestima, poput prosvetnih radnika, radnika pošte, radnika GSP-a i mnogih drugih, koji su svi ugnjetavani od strane kapitalističke mašinerije.

Blokade fakulteta su organizovane na osnovu uputstava iz "Blokadne kuharice", knjige koju su zagrebački studenti napisali nakon blokade Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2009. godine a koju je izdao Centar za anarhističke studije. Veliki studentski protest i talas blokada sa zahtevom za besplatno obrazovanje u Hrvatskoj 2009. godine je bio između ostalog inspirisan blokadom Filozofskog fakulteta u Beogradu 2006. godine, u čijoj organizaciji i pokretanju su učestvovali i stariji članovi Klasne solidarnosti.

Veterani blokade Filozofskog fakulteta 2006. kao i Arhitektonskog i DIF-a narednih godina su preneli svoja iskustva hrvatskim anarhistima, kasnijim pokretačima studentskih protesta u Hrvatskoj. Beogradski anarhisti su nakon objavljivanja "Blokadne kuharice" objavili i domaće izdanje kao "Blokadni kuvar", koji je bio ključan za organizaciju fakultetskih blokada u Srbiji 2011, 2014 – 2015, a zatim i u najnovijem talasu blokada u novembru 2024.

Ova retrospektiva organizovanja direktnodemokratskih

studentskih blokada služi da pokaže kontinuitet između anarhističkih političkih praksi u okviru studentskog samoorganizovanja koje vuku jasnu nit od 2006. Od skromne, prve blokade Filozofskog fakulteta u Beogradu, sve do masovnog proboja samoorganizovanja u studentsku populaciju i situacije u kojoj su svi fakulteti u Srbiji bili blokirani više od 6 meseci, anarhistička praksa direktne akcije i direktne demokratije je postala opšteprihvaćena među studentima.

Iako praksa stvara svest, ona mora biti podržana i artikulisana od strane ideološki jasno profilisanog pokreta, kako se ta praksa ne bi izvitoperila i kako ne bi bila zloupotrebljena.

Nažalost, iako je anarhistička praksa prodrla među najširu studentsku populaciju, zbog nedostatka prisustva masovnog anarhističkog, antikapitalističkog pokreta među studentima, na mnogim fakultetima su liberalni oportunisti, mladi politikanti vezani za prozapadnu opoziciju, uspeli u određenoj meri da izmanipulišu svoje kolege i zloupotrebe metode direktne demokratije.

Umesto ka daljoj radikalizaciji zahteva i odlasku u smeru socijalnih zahteva koji udaraju na same osnove klasnog, kapitalističkog sistema koji je proizveo političku mafiju SNS-a i doveo do pada nadstrešnice, studentski pokret je otišao ka ublaživanju političke oštrice borbe. Umesto više socijalnih zahteva poput čuvenog četvrtog zahteva koji je smanjio fakultetske školarine za 50%, pokret je otišao ka zahtevima u smeru parlamentarizma.

Od direktnodemokratske borbe smo na kraju došli do toga da se studentski plenumi i narodni zborovi organizuju anarhističkim metodama direktne demokratije kako bi primorali vlast na raspisivanje parlamentarnih izbora. Dakle, došli smo do toga da se direktnom demokratijom pokret bori za menjanje jedne centralizovane, kapitalističke vlasti, nekom drugom, u nadi da će ona dovesti do suštinskih, dalekosežnih društvenih promena.

Mi kao anarhisti smatramo da zalaganje za parlamentarne izbore i kandidovanje studentske liste ne može dovesti do promena koje udaraju na osnove kapitalističkog sistema eksploatacije i dominacije čoveka nad čovekom. Smatramo da se na ovaj način samo može zameniti jedna lopovska, kriminalna vlast, drugom vlašću, koja koliko god obećavala da će raditi u interesu radničke klase, zapravo neće moći ništa supstancijalno da promeni.

Za nas, rešenje su ne izbori, nego dalja radikalizacija pokreta u smeru kreiranja alternativnih struktura odlučivanja na svim društvenim nivoima, i odlazak u smeru kolektivizacije radnih mesta, kao i borbe za besplatno, svima dostupno visoko obrazovanje.

Smatramo da ako ne želimo da se ikada više ponovi gnusni državni terorizam koji je odneo 16 života u Novom Sadu, moramo da sprovedemo temeljnu društvenu transformaciju koja će osigurati da na pozicije građevinskih inženjera, arhitekta, izvođača radova, i projekatanta uvek dolaze ljudi koji su zaista obrazovani za te pozicije, kao i transparentne procese izvođenja radova. Tako nešto nije moguće prostom promenom vlasti jer će mehanizmi funkcionisanja ostati isti, budući da su oni inherentni kapitalističkom sistemu a ne određenoj grupi kriminalaca na vlasti.

Ne želimo privatne fakultete na kojima razni sumnjivi tipovi, često vezani za različite političke partije i interesne grupe dobijaju diplome na netransparentan način, uz upitne obrazovne procese. Želimo da naši fakulteti na kojima su stasale generacije naših roditelja, baka i deka, postanu ponovo dostupni svima, kao u nekadašnjoj SFRJ, i da obrazovni proces vodi ka stvaranju novih generacija diplomaca koji doprinose celokupnom društvu.

Zato ne smemo da dozvolimo da se pretnje vlasti prema državnim fakultetima obistine i da kao odmazdu zbog masovnih protesta i blokada ugase naše fabrike znanja, već iste treba da postanu

dostupnije deci iz radničke klase.

Mi razumemo i zašto delu studenata i građana izbori deluju kao nekakvo rešenje – jer su prosto ceo život učeni da ne postoji alternativa parlamentarnoj demokratiji. Ali sada imamo na delu jednu masovnu politizaciju naroda kroz alternativu parlamentarizmu – direktnu demokratiju, plenum i zborove.

Naravno da želimo da vidimo leđa političkoj mafiji SNS-a i da je pošaljemo na smetlište istorije, ali takođe želimo da sprečimo da nam se ikada ponovi nešto slično i da kroz par godina neka nova vlast samo nastavi da radi iste stvari protiv kojih smo se borili ovih godinu dana na fakultetima, ulicama, i trgovima.

Ovo je jedinstvena prilika da u jeku masovne politizacije studenata i radnog naroda gradimo direktnodemokratske društvene strukture i pokrećemo socijalne borbe koje će adresirati koren problema koji je doveo do pada nadstrešnice u Novom Sadu – neoliberalni kapitalizam u kojem je profit uvek preči od ljudskih života.

Hajde da se zajedno organizujemo i borimo protiv ovakve društvene realnosti, i da ne dozvolimo da se revolt zaustavi zamenom jedne grupe buržuja na vlasti drugom, već da nas odvede ka stvarnim, antikapitalističkim sistemskim promenama.